

El Fabregar

Sant Martí de Centelles

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Antiga parròquia de Sant Martí de Centelles
Emplaçament Sota el Puig Fabregar, camí de la Rovira a les cases del Racó de la Font

Coordenades:

Latitud: 41.7567
Longitud: 2.19638
UTM Est (X): 433193
UTM Nord (Y): 4623076

Classificació

Número de fitxa 08224-46
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern
Segle XIV-XVIII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Gran part del mas no està habitat i aquest fet ajuda al deteriorament de les estructures.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 009A09008
Autor de la fitxa Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa: ds., 01/12/2001 - 01:00

Descripció

El mas Fabregar correspon a una explotació agrícola ramadera formada per un conjunts d'edificacions annexes on destaca la zona d'habitatge i una sèrie d'edificis disposats al l'est i al sud del mas.

Aquest mas es troba assentant sobre una plataforma natural que a causa del seu desnivell distribueix l'edifici en dos plans d'accessos diferenciats.

L'edifici central el forma una construcció de planta rectangular orientada de sud a nord i organitzada en planta baixa i dos pisos. El sistema constructiu utilitzat és la pedra calcària local de dimensions mitjanes lligada amb argamassa amb murs de paredat comú i amb grans carreus de pedra local situats en els angles de l'edifici. La coberta està formada per una teulada a doble vessant de teula aràbiga i amb el carener perpendicular a la façana. L'entrada principal es realitza per la façana sud, tot i que actualment els habitants del mas utilitzen la façana oest, i l'accés es fa a través d'una portalada adovellada que dona lloc a una petita entrada rectangular en el fons de la qual es disposen les escales d'accés a la resta d'habitacions, concretament a una gran sala que dona pas a les estances que es troben en ambdós pisos. A la façana principal es pot observar l'afegit, a la banda oest, d'un segon cos rectangular que segueix la disposició general de l'edifici. Aquesta façana presenta una estructura particular, les obertures es disposen de forma irregular en els diferents pisos: en el primer pis s'obren quatre obertures (una de les quals tapiada), totes estan emmarcades amb llindes de pedra de carreus ben tallats i amb una repisa treballada que actua com a principal element decoratiu. Dues d'aquestes, les de la banda oest van ser modificades passant a ser convertides en portes d'accés a una terrassa. Mentre que al segon pis s'obren tres obertures, dues de petites dimensions (una de les quals parcialment tapiada i que hauria funcionat com a finestral) i una tercera centrada que segueix el mateix tractament que la resta.

Al davant de la façana principal es troben dos cossos annexes disposats a banda i banda de façana formant un cobert amb funcions de terrat i un edifici rectangular d'una sola nau utilitzat com a estables. Les dues estructures formen part d'una construcció en pedra de carreus poc treballats i irregulars on es combina l'ús de rajola per a les obertures de portes i finestres.

La façana est del mas segueix el mateix eix rectangular i amb una disposició simètrica de les obertures, amb un total de 14, en els seus tres pisos. La morfologia d'aquestes obertures és diversa en funció de les reformes arquitectòniques que s'han portat a terme al mas. Es documenten finestres motllurades amb carreus de pedra local i amb repisa treballada, juntament amb finestres acabades amb obra i finestres convertides en balcons. La fàbrica del mur continua essent la pedra de dimensions petites, mitjanes lligades amb morter i en alguns punts amb arrebossat. Per aquesta cara s'adossa un altre cos rectangular i de petites dimensions, format per tres murs de pedra local, poc treballada, actualment sense coberta i en força mal estat de conservació. Segurament aquest espai funcionaria amb una altra construcció situada al davant i actualment utilitzada com a magatzem i com a estable per al bestiar.

Al voltant del mas es poden observar altres annexes ramaders de factura contemporània, actualment en ús.

Història

Aquest gran mas formaria part de les primeres explotacions agrícola-ramaderes documentades a la zona amb una cronologia del segle XIV o anterior. La documentació sobre aquest mas és força parca i no serà fins el fogatge de 1553 on s'esmenta com a cap de casa a Gaspar Fabregar, segurament el propietari d'aquest mas. En època moderna el mas anirà creixent, tenint com a màxim auge constructiu el segle XVIII. Aquest fet s'evidencia en les diverses llindes conservades en les diverses façanes, en una de les quals s'esmenta el nom de Miquel Fabregar i la data 1713; mentre que en el primer cos es documenta una reforma constructiva que porta la data de 1870. L'evolució arquitectònica del mas es pot observar en l'estudi dels seus paraments. A la façana principal es pot apreciar que el mas el formava un edifici de planta rectangular organitzat en planta i pis amb coberta a doble vessant i que posteriorment s'hi va aixecar un altre pis, es decoraren les obertures i s'afegiren un seguit de cossos addicionals de difícil adscripció associats al creixement del mas i de la família, en un context ja d'època moderna.

Bibliografia

- PLADEVALL, Antoni. 1962. Romiatge a Sant Martí de Centelles i Sant Miquel Sesperxes i Bertí. Vic.
- PLADEVALL, A. Els casals del Congost, Santa Coloma. AUSA vol. I. (1968-1971).
- PLADEVALL, Antoni. (1955-1957). San Martín de Centelles, San Miguel Sesperxes y San Pedro de Bertí. a AUSA, n. XVIII. p. 357-372.
- PLADEVALL, Antoni. (1992). Orígens i formació del terme municipal de Sant Martí. Ajuntament de Sant Martí de Centelles.
- SOLANS, Antoni. (1992). Notes i comentaris sobre Sant Martí de Centelles. Ajuntament de Sant Martí de Centelles.

